

Uloga međunarodnog otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza specijalnih tereta

Margetić, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:607225>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-05**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET

PETRA MARGETIĆ

ULOGA MEĐUNARODNOG OTPREMNIKA U
ORGANIZACIJI CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNIH
TERETA

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET

**ULOGA MEĐUNARODNOG OTPREMNIKA U
ORGANIZACIJI CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNIH
TERETA**

**INTERNATIONAL SHIPPERS ROLE IN THE
ORGANIZATION OF SPECIAL CARGO ROAD
TRANSPORTATION**

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Međunarodno otpremništvo

Mentor: prof. dr. sc. Tanja Poletan Jugović

Komentor: Adrijana Agatić, mag. ing. logist.

Studentica: Petra Margetić

Studijski smjer: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112083920

Rijeka, rujan 2023.

Studentica: Petra Margetić

Studijski program: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112083920

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI ZAVRŠNOG RADA

Kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom
Uloga međunarodnog otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza specijalnih
tereta.

izradila samostalno pod mentorstvom
dr. sc. Tanja Poletan Jugović

te komentorstvom
Adrijana Agatić, mag. ing. logist

U radu sam primijenila metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristila literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući navela u završnom radu na uobičajen, standardan način citirala sam i povezala s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Studentica

Petra Margetić

Studentica: Petra Margetić

Studijski program: Tehnologija i organizacija prometa

JMBAG: 0112083920

IZJAVA STUDENTA – AUTORA
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da kao student – autor završnog rada dozvoljavam Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>

Studentica – autor

Petra Margetić

SAŽETAK

Osnovni problem istraživanja u ovom radu je analiza osnovnih značajki i specifičnosti organizacije cestovnog prijevoza specijalnog tereta. Cilj istraživanja je detektirati ulogu i značaj otpremnika u organizaciji i provedbi izvanrednog cestovnog prijevoza koji zahtijevaju specifičan pristup u operativnom i sigurnosnom smislu. Sukladno navedenom cilju istraživanja, u radu su obrađeni poslovi i zadaci međunarodnog otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza, zakonska regulativa, dokumentacija i operativne faze u provedbi izvanrednog cestovnog prijevoza specijalnog tereta. Sve navedeno u teoretskom smislu, potkrepljeno je konkretnim primjerom iz prakse špediterskog poslovanja.

Ključne riječi: međunarodni otpremnik, cestovni prijevoz, izvanredni prijevoz

SUMMARY

The main research problem in this paper is the analysis of the basic features and specifics of the road transport for of special cargo. The goal of the research is to detect the role and significance of the shipper in the organization and implementation of special road transport that require a specific approach in terms of operational and security aspect. In accordance with the stated goal of the research, the work and tasks of the international shipper in the organization of the special road transport, legal regulations, documentation and operational phases in the implementation of the special road transport are covered in the paper. All of the above in theoretical sense is supported by a concrete example from the practice of forwarding business.

Keywords: international forwarder, road transportation, special transport

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	II
SUMMARY.....	II
SADRŽAJ	III
1. UVOD.....	1
2. POSLOVI, ZADACI I ULOGA OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA.....	2
2.1. OSNOVNI POJMOVI U MEĐUNARODNOM OTPREMNIŠTVU	2
2.2. OSNOVNI POSLOVI OTPREMNIKA.....	3
2.3. SPECIJALNI POSLOVI OTPREMNIKA.....	4
2.4. ULOGA OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA.....	5
2.5. ZNAČAJ INCOTERMS TERMINA U OTPREMNIŠTVU I ORGANIZACIJI PRIJEVOZA	5
3. SPECIFIČNOSTI ORGANIZACIJE CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA.....	7
3.1. FAZE I TIJEK CESTOVNOG PRIJEVOZNOG PROCESA	7
3.2. VRSTE CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA	10
3.3. ZAKONSKA REGULATIVA U PROVEDBI CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA	11
3.4. PRIMJENA INCOTERMS TERMINA U CESTOVNOM TERETNOM PRIJEVOZU	12
4. SPECIFIČNOST ORGANIZACIJE CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNOG TERETA.....	14
4.1. KATEGORIJE SPECIJALNOG TERETA I POJAM IZVANREDNOG PRIJEVOZA	14

4.2. ZAKONSKA REGULATIVA U PROVEDBI IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZA	16
4.3. SPECIFIČNOST TEHNOLOGIJE IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZA	16
4.4. SUBJEKTI I ODGOVORNOST U CESTOVNOM PRIJEVOZU SPECIJALNOG TERETA	23
4.5. ZADACI I ODGOVORNOST MEĐUNARODNOG OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNIH TERETA	25
5. PRIMJER ORGANIZACIJE I PROVEDBE IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZNOG PROCESA.....	26
5.1. OSNOVNI PODACI O PRIJEVOZNOG POSLU	26
5.2. FAZE I TIJEK ORGANIZACIJE I PROVEDBE PRIJEVOZNOG PROCESA.	28
5.3. DOKUMENTI I ISPRAVE U PROVEDBI PRIJEVOZNOG PROCESA.....	30
5.4. ULOGA OTPREMNIKA U PREDMETNOM PRIMJERU.....	34
6. ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA	36
KAZALO KRATICA.....	37
POPIS SLIKA.....	38
POPIS DIJAGRAMA	38

1. UVOD

Rad je strukturiran u šest glavnih cjelina koja se bave tematikom specifičnosti cestovnog prijevoza specijalnih tereta te ulogom međunarodnog otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza specijalnih tereta. Cilj ovog završnog rada je obrazložiti specifičnosti prijevoza specijalnih tereta u cestovnom prometu te definirati ulogu međunarodnog otpremnika u organizaciji istog. U prvom poglavlju „Uvod“ definirana je tema, svrha i cilj rada te je prikazana struktura rada po cjelinama.

U drugom poglavlju „Poslovi, zadaci i uloga otpremnika u organizaciji prijevoza“ prikazana je uloga i obveze otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza. Ovdje su spomenuti osnovni pojmovi koji se koriste u međunarodnom otpremništvu, osnovni i specijalni poslovi otpremnika, koja je njegova uloga u organizaciji prijevoza te je objašnjen termini INCOTERMS koji se koriste u organizaciji prijevoza.

U trećem poglavlju „Specifičnost organizacije cestovnog teretnog prijevoza“ su opisane specifičnosti organizacije takvog prijevoza, kojim tijekom se izvode aktivnosti u prijevoznom procesu. Prikazana je zakonska regulativa cestovnog prijevoza te su dodatno objašnjeni INCOTERMS termini koji se odnose na cestovni promet.

U četvrtom poglavlju „Specifičnost organizacije cestovnog prijevoza specijalnog tereta“ prikazane su specifičnosti organizacije prijevoza specijalnih tereta u cestovnom prometu. U ovom poglavlju definiran je pojam i kategorija specijalnog tereta i zakonska regulativa. Navedene su specifičnosti tehnologije izvanrednog prijevoza specijalnih tereta, kao i subjekti koji sudjeluju u prijevozu te uloga međunarodnog otpremnika u organizaciji cestovnog prijevoza specijalnih tereta.

U petom poglavlju rada „Primjer organizacije i provedbe izvanrednog cestovnog prijevoznog procesa“ prikazan je postupak cestovnog prijevoza specijalnih tereta na praktičnom primjeru. U ovom dijelu rada opisan je primjer i proces, odnosno aktivnosti međunarodnog otpremnika u organizaciji prijevoza specijalnih tereta kao i dokumentacija potrebna za izvršenje prijevoza.

U šestom poglavlju „Zaključak“ dani su zaključci u svezi s problemom istraživanja, istaknuta je specifičnost prijevoza specijalnog tereta, uloga i glavni zadaci međunarodnog otpremnika u organizaciji izvanrednog cestovnog prijevoza specijalnih tereta.

2. POSLOVI, ZADACI I ULOGA OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA

U ovom poglavlju definirani su osnovni pojmovi u međunarodnom otpremništvu koji su bitni za razumijevanje procesa otpremništva, kao i podjela poslova na osnovne i specijalne poslove međunarodnog otpremnika. Navedena je osnovna uloga međunarodnog otpremnika u organizaciji prijevoznog procesa cestovnog prijevoza te osobitost INCOTERMS termina u poslovanju međunarodnog otpremnika.

2.1. OSNOVNI POJMOVI U MEĐUNARODNOM OTPREMNIŠTVU

U međunarodnom otpremništvu, postoje osnovni pojmovi koji su bitni za razumijevanje procesa otpremništva. U nastavku se definiraju neki od osnovnih ključnih pojmova koji su bitni za razumijevanje problematike rada.

Međunarodni otpremnik (špediter) je fizička ili pravna osoba koja organizira i koordinira transport robe između dviju različitih lokacija. Međunarodni otpremnik, odnosno špediter, ima važnu ulogu u upravljanju svim logističkim aspektima, uključujući prijevoz, osiguranje, dokumentaciju i carinjenje¹.

INCOTERMS termini su standardi koji definiraju odgovornosti i obveze prodavatelja i kupaca tijekom međunarodne razmjene i trgovine. Uključuju i definiraju točku prijenosa odgovornosti za robu, troškove osiguranja i prijevoza kao i carinske postupke i druge detalje².

Carinske procedure su svi postupci, dokumenti i formalnosti koje treba provesti pri prelasku robe preko međunarodnih granica. Uključuje deklariranje robe, plaćanje carinskih davanja i poreza, ispunjavanje carinske dokumentacije i usklađivanje s odgovarajućim propisima³.

Međunarodna dokumentacija predstavlja niz dokumenata koji su potrebni za reguliranje i praćenje otpreme robe. Može uključivati komercijalne račune, transportne

¹ Poletan Jugović, T.: Pojam i relevantna obilježja otpremništva i otpremnika, nastavni materijal iz e- kolegija „Međunarodno otpremništvo“, objavljen na platformi za e- učenje Merlin, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet, ak. god. 2022/2023.

² Ministarstvo financija, Carinska uprava, Republika Hrvatska, - Incoterms <https://carina.gov.hr/print.aspx?id=3620&url=print> (16.07.2023.).

³ Ministarstvo financija, Carinska uprava, Republika Hrvatska, - Carinsko postupanje; <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/carinsko-postupanje/upute-za-postupanje/3514> (16.07.2023.)

naloge, osiguranje tereta, carinske deklaracije, certifikate porijekla te ostale dokumente potrebne za provedbu carinskog postupka⁴.

Transportno osiguranje je osiguranje koje se sklapa kako bi se osigurala roba prilikom transporta od rizika od krađe, oštećenja ili gubitka. Robu može osigurati otpremnik ili vlasnik robe kako bi se zaštitili od mogućih gubitaka tijekom transporta. Ovo su neki od osnovnih pojmova koji su osnova za razumijevanje međunarodnog otpremništva, ali otpremništvo je vrlo kompleksna industrija koja ima mnogo drugih aspekata koji se mogu razmotriti ovisno o konkretnim situacijama⁵.

Poznavanjem osnovnih pojmova u međunarodnom otpremništvu je od izuzetne važnosti jer pomažu u razumijevanju procedura, regulativa i pravila koje smanjuju rizik od grešaka i nesporazuma. Poznavanje navedenih pojmova omogućuje efikasniju komunikaciju između sudionika u otpremništvu.

2.2. OSNOVNI POSLOVI OTPREMNIKA

Osnovni poslovi otpremnika su poslovi koje otpremnik obavlja redovito pri zaključivanju svakog ugovora o špediciji⁶.

Osnovni poslovi otpremnika mogu se podijeliti na tarifno-konjunkturane poslove i operativne poslove.

Tarifno-konjunkturani poslovi podrazumijevaju:

- istraživanje tržišta i akvizicija,
- davanje stručnih savjeta i informacija,
- reklamacije i refakcije.

Operativni poslovi obuhvaćaju sljedeće poslove:

- primitka naloga (dispozicija),
- zaključivanje prijevoznih kapaciteta,
- ugovaranje prijevoza i ispostavljanje prijevoznih isprava,
- ugovaranje prekrcaja i skladištenja,
- osiguranje robe u prijevozu,
- predaja robe na prijevoz i ukrcaj,
- angažiranje inspeksijskih službi,

⁴ Ibidem.

⁵ Aržek, Z., Transport i osiguranje, Fakultet za vanjsku trgovinu, Zagreb, 2008.

⁶ Poletan Jugović, T.: Osnovni poslovi i aktivnosti međunarodnog otpremnika, nastavni materijal iz e-kolegija „Međunarodno otpremništvo“ objavljen na platformi za e-učenje, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet, ak. god. 2022/2023., str. 2.

- zastupanje u carinskom postupku.⁷

Navedeni poslovi prethode svakom zaključivanju ugovora, odnosno obavljaju se svakodnevno prije slanja ponude. Početak poslovne procedure je posao primitka naloga (dispozicije). Dispozicija je dokument kojim nalogodavac daje nalog ovlaštenom otpremniku da ga zastupa u carinskom postupku, pri čemu se razlikuje dispozicija za uvoz i dispozicija za izvoz.⁸

Osnovni poslovi imaju ključnu važnost u organizaciji transporta budući omogućuju koordinaciju cjelokupnog procesa, smanjuje se rizik od potencijalnih problema. Pravilno odrađeni osnovni poslovi doprinose uspješnom poslovanju i međunarodnoj trgovini.

2.3. SPECIJALNI POSLOVI OTPREMNIKA

Specijalni poslovi su poslovi koje otpremnik obavlja povremeno, na temelju posebnog dogovora s nalogodavcem. Specijalni poslovi se definiraju u Ugovoru o otpremništvu.

Specijalni poslovi međunarodnog otpremnika podrazumijevaju sljedeće poslove:

- zaključivanje ugovora o pakiranju i signiraju i izvršavanje tih poslova,
- izdavanje špediterskih potvrda,
- uzorkovanje robe,
- zastupanje nalogodavca u regresnom postupku prema trećim osobama,
- doleđivanje robe,
- hranjenje i pojenje živih životinja,
- sajamske poslove,
- lizing poslove,
- konsignacijski poslovi⁹.

Navedene poslove otpremnik obavlja u manjem obimu u usporedbi s osnovnim poslovima, obzirom da specijalnim poslovima otpremnika kompletira skupinu usluga koje pruža.

⁷ Ibidem, str. 2.

⁸ Ibidem, str. 12.

⁹ Ibidem, str. 2.

2.4. ULOGA OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA

Uloga međunarodnog otpremnika u organizaciji prijevoza je ključna. Otpremnik planira optimalnu rutu i raspored za prijevoz robe između dviju lokacija. Obavlja posao instradacije, što znači da bira optimalno prijevozno sredstvo, optimalnu rutu, najpogodnijeg prijevoznika i najučinkovitiji način prijevoza.

Otpremnik ujedno priprema i upravlja svim dokumentima, što uključuje pripremu transportnih naloga, osiguranje odgovarajućih dozvola za međunarodni prijevoz i druge dokumente. Zbog ispravne i brze otpreme otpremnik komunicira sa carinskim vlastima te surađuje sa njima i osigurava da su svi carinski postupci pravilno provedeni.

Tijekom cijelog prijevoznog puta otpremnik održava redovitu komunikaciju s klijentom ali i s prijevoznicima. Otpremnik prati prijevoz i pruža relevantne informacije o vremenu isporuke, mogućim promjenama ili eventualnim kašnjenjima koja se mogu dogoditi zbog nepredviđenih situacija ili problema tijekom prijevoza. U slučaju bilo kakvih problema, otpremnik djeluje kao posrednik i probleme rješava u ime klijenta.

Dakle, uloga otpremnika u organizaciji prijevoza obuhvaća sve aspekte logističkog planiranja, provedbu carinskog postupka, pripremu i dostavljanje potrebne dokumentacije, komunikaciju i rješavanje eventualnih problema nastalih u prijevozu kako bi se osigurala uspješna i učinkovita isporuka robe.

2.5. ZNAČAJ INCOTERMS TERMINA U OTPREMNIŠTVU I ORGANIZACIJI PRIJEVOZA

Pravila INCOTERMS su pravila Međunarodne trgovačke komore o upotrebi domaćih i međunarodnih trgovinskih termina. Cilj im je osigurati jedinstveno tumačenje termina koji se pojavljuju pri prodaji robe, a kojima se regulira prijelaz rizika i troškova između kupca i prodavatelja. INCOTERMS-i se kontinuirano mijenjaju svakih 10 godina. Danas se koristi verzija INCOTERMS 2020., a razlog promjenama je prilagodba promjenama u trgovini koja se neprestano razvija i mijenja, uključujući promijene u tehnologiji i komunikaciji. INCOTERMS-i se moraju prilagođavati promjenama Zakona i regulativama kako bi se osiguralo da pariteti odražavaju trenutni pravni okvir.

Definiranju se pravila INCOTERMS u ugovoru o kupoprodaji jasno određuje obveze svake strane u poslu. Ista nisu zakon te nemaju međunarodnu konvenciju ili sporazuma u

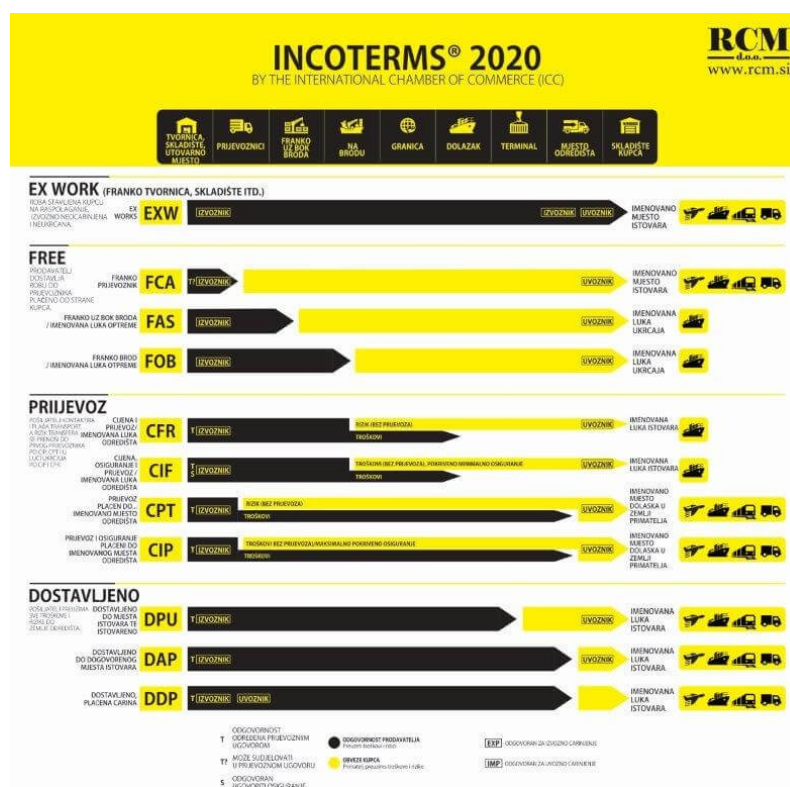
podlozi već su skup trgovinskih termina i odražavaju praksu poslovnih subjekata u ugovorima o kupoprodaji.

Danas su pravila INCOTERMS prijeko potrebna za nesmetano vođenje međunarodne trgovine te ima autentičnost koju priznaju i svi svjetski sudovi i drugi upravni organi¹⁰.

INCOTERMS pravila sastoje se od četiri skupine pariteta. Postoje pariteti koji se primjenjuju za sve vrste transporta i pariteti koji se primjenjuju samo u morskom prometu i u prometu unutarnjim plovnim putovima.

Pariteti koji se primjenjuju za sve transporta su sljedeći: EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP, pariteti koji se koriste u morskoj i unutarnjoj plovidbi su sljedeći: FAS, FOB, CFR, CIF. Pojavljuju se u kupoprodajnom ugovoru i u ostalim dokumentima u svezi s prijevozom i otpremanjem robe, npr. teretnica, carinski dokumenti, itd.

Slika 1. Prikaz INCOTERMS termina

Izvor: DHL Hrvatska, „Pravila za INCOTERMS 2020.“, online: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/teret/centar-za-pomoc-za-posiljke-u-europskom-cestovnom-i-zeljeznickom-prijevozu/incoterms-2020-rules.html>, (20.07.2023.)

¹⁰Ministarstvo financija, Carinska uprava, Republika Hrvatska, - Incoterms <https://carina.gov.hr/print.aspx?id=3620&url=print> (16.07.2023.)

Na slici 1 prikazano je na koji način Incoterms termini definiraju mjesto prelaska odgovornosti s kupca na prodavatelja tijekom logističko-prijevoznog procesa. Budući da se primjena INCOTERMS-a ne podrazumijeva, kupci i prodavatelji koji na taj način žele urediti međusobne odnose pri isporuci robe moraju u kupoprodajni ugovor staviti odgovarajuću klauzulu o primjeni INCOTERMS-a¹¹.

Slijedom navedenoga, INCOTERMS termini koji se primjenjuju u cestovnom prijevozu bit će detaljnije obrađeni u poglavlju 3.4. „Primjena INCOTERMS termina u cestovnom teretnom prijevozu“.

3. SPECIFIČNOSTI ORGANIZACIJE CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA

Specifičnost organizacije cestovnog prijevoza je u njegovoj fleksibilnosti i prilagodljivosti zbog velike mreže cesta koje omogućuju prijevoza do većini mjesta, odnosno omogućuje prijevoz „od vrata do vrata“. Tijek organizacije cestovnog prijevoza uključuje faze pronalaska tereta, utovar, prijevoz tereta i istovar. Kod organizacije prijevoza cestovnim putem moraju se poštivati Zakonske regulative koje variraju od zemlje do zemlje, a uglavnom uključuju propise o sigurnosti, tehnološkim zahtjevima vozila i radnim vremenima vozača. Osim Zakona, u međunarodnom prometu koriste se INCOTERMS termini koji reguliraju obveze, odgovornosti te mjesto prelaska troškova i rizika s kupca na prodavatelja tijekom otpreme, dopreme tereta različitim vrstama prijevoza.

3.1. FAZE I TIJEK CESTOVNOG PRIJEVOZNOG PROCESA

Organizacija prijevoza podrazumijeva unaprijed osmišljen i usklađen sustav aktivnosti i postupaka s ciljem prijevoza tereta s jednog mjesta na drugo. Organizacija prijevoza može biti obavljena od različitih sudionika u logističkom lancu (prijevoznici, otpremnici, logističke tvrtke, ...).

Osnovni cilj je osigurati brz, siguran i ekonomičan cestovni prijevoz što uključuje različite zadatke i aktivnosti, kao što su planiranje ruta, koordinacija prijevoza, priprema potrebne dokumentacije, osiguravanje vozila i vozača, praćenje i nadzor prijevoza i rješavanje eventualnih problema nastalih za vrijeme prijevoznog puta.

¹¹ Stanković, R., Šafran, M., „Tehnika špedicije“, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb 2002., str. 11.

Organizacija cestovnog prijevoza ima ključnu ulogu u svim logističkim lancima i omogućuje nesmetano funkcioniranje trgovine te povezivanje ljudi i poduzeća na globalnoj razini.

Glavne zadaće prijevoznog procesa su da se teret preda u onakvom stanju u kakvom je zaprimljen, da se prevozi uz što manje troškove, da se preveze u što je moguće kraćem roku, također je bitno uzeti u obzir da se prijevozna sredstva koriste što racionalnije i da nema prazne povratne vožnje. Tijek prijevoznog procesa razlikuje se ovisno o vrsti robe, udaljenosti putovanja ili zemlji u kojoj se obavlja prijevoz, kao i o specifičnim zahtjevima klijenta.

Prijevozni proces u širem smislu odvija se u tri faze, a to su:

- pripremna faza,
- faza prijevoza,
- faza okončanja.

U užem smislu, prijevozni proces se sastoji samo od faze prijevoza.

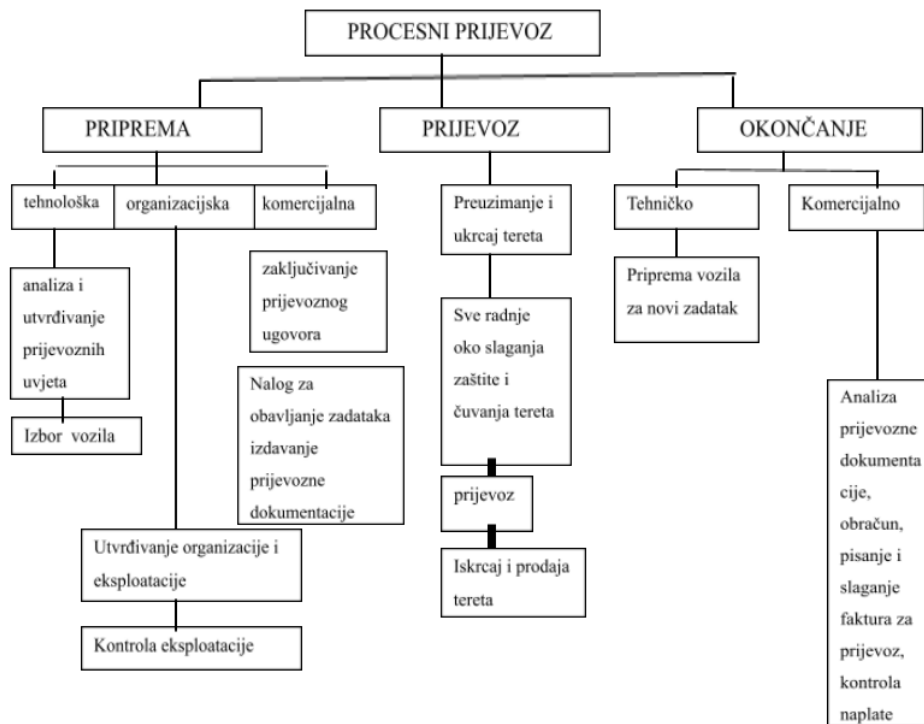
U pripremnoj fazi obavljaju se poslovi primanja ili davanja upita o mogućem prijevozu, stupanje u kontakt s poslovnim partnerom, sklapanje ugovora o prijevozu, odabir odgovarajućeg prijevoznog sredstva i posade i izdavanje potrebne dokumentacije.

U fazu prijevoza spadaju poslovi preuzimanja dokumentacije, ukrcaja i učvršćivanja tereta na prijevozno sredstvo, prijevoz robe, iskrcaj i/ili prekrcaj tereta na dogovorenom mjestu i potvrđivanje prijevozne dokumentacije nakon preuzimanja tereta.

Faza okončanja je zadnja faza u prijevoznom procesu, a sastoji se od predaje prijevozne dokumentacije, analize i obračuna troškova prijevoza, pisanje i izdavanje fakture te naplate za izvršen prijevoz.

Navedene faze prijevoznog procesa prikazane su na slici 2.

Slika 2. Prikaz prijevoznog procesa

Izvor: Golac B., „Organizacija i tehnika prijevoza tereta u cestovnom prometu“, Zagreb, Škola za cestovni promet, 2007.

Kod prijevoznog procesa, osim osnovnih faza prijevoza, postoje i osnovni koraci po kojima se tijekom prijevoznog procesa odvija.

Prvi korak je planiranje, što uključuje utvrđivanje točnih potreba klijenta, definiranje vremenskih okvira, odabir optimalne tehnologije prijevoza i optimalne rute.

Nakon planiranja radi se priprema dokumentacije. Svaki prijevozni proces zahtijeva različite dokumente. U pripremu dokumentacije ulazi i provjera valjanosti vozačke dozvole, registraciju vozila, carinske dokumente i transportne naljepnice, kao i ostale relevantne dokumente.

Nakon pripreme i preuzimanja dokumenata slijedi utovar robe na prijevozno sredstvo. Teretom se mora rukovati pažljivo kako bi se spriječila šteta tijekom prijevoza.

Kada je roba pravilno ukrcana i osigurana na prijevoznom sredstvu, tada započinje transport, odnosno vozilo započinje prijevoz robe do određenog mjesta po unaprijed definiranoj ruti. Bitno je pratiti teret tijekom prijevoza kako bi se otkrila moguća kašnjenja. Kod dolaska na odredišno mjesto započinje istovar tereta, kod kojeg je također važno da se teretom rukuje pažljivo, kao i kod utovara.

Na kraju prijevoznog procesa obavlja se plaćanje prijevoza, rješavanje carinskih formalnosti i drugih administrativnih zadataka.

Po završetku cjelokupnog prijevoznog procesa moguće je provesti evaluaciju. Provedbom evaluacije moguće je identificirati eventualne probleme, utvrditi jesu li svi ciljevi ispunjeni te se pronašli načini poboljšanja za buduće prijevozne aktivnosti.

3.2. VRSTE CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA

Cestovni teretni prijevoz može se podijeliti prema:

- teritorijalnoj zoni djelovanja,
- načinu organiziranja,
- namjeni,
- vrsti pošiljaka,
- složenosti prijevoza,
- prijevoznom sredstvu kojim se prijevoz obavlja¹².

Prema teritorijalnoj zoni djelovanja dijeli se na prijevoz tereta unutar zemlje, koji se dijeli na:

- prijevoz tereta na kraće udaljenosti,
- prijevoz tereta na duže udaljenosti,
- na međunarodni prijevoz tereta, koji može biti pogranični, tranzitni ili na duže udaljenosti¹³.

Prema načinu organiziranja postoji:

- linijski,
- slobodni prijevoz.

Linijski prijevoz odvija se na određenoj relaciji, po točno utvrđenom voznom redu i prema utvrđenoj tarifi. Slobodni prijevoz odvija se na osnovu slučajnih potreba, a relacija i tarifa nisu unaprijed definirani¹⁴.

Prema namjeni, prijevoz može biti:

- javni prijevoz
- prijevoz za vlastite potrebe.

¹² Željeznička tehnička škola Moravice, Prijevoz tereta (skole.hr), str. 2.

¹³ Ibidem, str. 2.

¹⁴ Ibidem, str. 2.

Javni prijevoz je prijevoz kojeg obavljaju specijalizirane prometne radne organizacije, a prijevoz za vlastite potrebe obavljaju organizacije za svoje osobne potrebe¹⁵.

Prema vrsti prijevoznog sredstva prijevoz se može odvijati:

- vozilima na motorni pogon,
- zapregom,
- ostalom vučom.

Prema složenosti prijevoza prijevoz dijelimo na:

- normalne teretne prijevoze,
- specijalne teretne prijevoze.

Kod normalnih teretnih prijevoza nisu potrebne dodatne organizacijske aktivnosti, dok specijalni teretni prijevozi zahtijevaju posebne uvjete za izvršenje prijevoza ili zahtijevaju specijalna vozila, kao što su hladnjače, autocisterne, remorkeri, vozila za prijevoz živih životinja i dugačkih tereta¹⁶.

Svaka od navedenih vrsti cestovnog teretnog prijevoza ima specifične karakteristike, a koriste se u različitim industrijama i svrhama.

3.3. ZAKONSKA REGULATIVA U PROVEDBI CESTOVNOG TERETNOG PRIJEVOZA

Cestovni prijevoz reguliran je različitim zakonima i propisima koji postavljaju okvir za provedbu cestovnog prijevoza. Vozači i prijevoznici moraju se pridržavati tih zakona kako bi se osigurao siguran i ispravan prijevoz robe na cestama. Neki od ključnih zakona i propisa koji se odnose na cestovni prijevoz u Republici Hrvatskoj su¹⁷:

- Zakon o cestama (NN 84/11, NN 22/13, NN 54/13, NN 148/13, NN 92/14), regulira gradnju, održavanje i upravljanje cestama i određuje uvjete i pravila za cestovni prijevoz,
- Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (NN 41/18), regulira obavljanje cestovnog prijevoza, licenciranje prijevoznika, sigurnost u prometu, radno vrijeme vozača i ostale aspekte cestovnog prijevoza,

¹⁵ Ibidem, str. 3.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, „Propisi“, online: <https://mmpi.gov.hr/promet/cestovni-promet-124/propisi-8270/8270> (15.07.2023.).

- Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prometu (NN 75/13), regulira radno vrijeme vozača, uključujući i zahtjeve za mobilne radnike u međunarodnom prometu,
- Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 80/13, NN 114/22), fokusira se na sigurnost u prometu na cestama, uključujući kaznene odredbe i druge mjere za prekršaje kako bi se osigurala sigurnost svih sudionika.

Osim Zakona, u cestovnom prometu primjenjuju se i Pravilnici koji reguliraju i propisuju uvjete za siguran prijevoz cestom, neki od Pravilnika koji se koriste su¹⁸:

- Pravilnik o aktivnostima i postupcima za poboljšanje sigurnosti cestovne infrastrukture i reviziji cestovne sigurnosti (NN 47/23),
- Pravilnik o prometnim znakovima, signalizaciji i opremi na cestama (NN 92/19),
- Pravilnik o održavanju cesta (NN 90/14),
- Pravilnik o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama (NN 79/23),
- Pravilnik o izvanrednom prijevozu (NN 47/23).

Kako bi se osigurao siguran cestovni prijevoz, ovi Zakoni, kao i Pravilnici propisuju uvjete i protokol prijevoza te se redovito ažuriraju i nadopunjuju.

3.4. PRIMJENA INCOTERMS TERMINA U CESTOVNOM TERETNOM PRIJEVOZU

Incoterms-i se mogu primjenjivati u raznim vrstama prijevoza, ali važno je napomenuti da neki termini mogu biti specifičniji za određene vrste prijevoza, dok su ostali termini univerzalniji. U cestovnom prijevozu često se koriste sljedeći termini: EXW, FCA, CPT, CIP, DDP, DAP.

Termin EXW – „franko tvornica“ znači da prodavatelj izvršava svoju obavezu kada robu stavi na raspolaganje kupcu u svojim prostorijama ili drugom imenovanom mjestu izvozno neocarinjenu i neutovarenu na bilo koje prijevozno sredstvo. Ovaj termin predstavlja minimalne obaveze za prodavatelja pa kupac treba snositi sve troškove i rizike koji su povezani s preuzimanjem robe iz prostorija prodavatelja¹⁹.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Stanković, R., Šafran, M., „Tehnika špedicije“, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb 2002., str. 12.

Termin FCA – „franko prijevoznik“ – znači da prodavatelj isporučuje robu na mjesto koje je imenovao kupac. Roba je izvezno ocarinjena, a prijevoz robe obavlja prijevoznik kojeg je odredio kupac. Ako je utovar obavlja u prostorijama prodavatelja, prodavatelj je odgovoran za utovar, ali ako se istovar odvija na drugom mjestu, on je odgovoran za istovar. Prodavatelj mora isporučiti robu sukladno ugovoru o prodaji i izdati fakturu ili odgovarajuću elektronsku poruku, kao što mora snositi i sve rizike i troškove pribavljanja izvozne dozvole i obaviti sve izvozne carinske formalnosti²⁰.

Termin CPT – „prevoznina plaćena do...“ znači da prodavatelj isporučuje robu prijevozniku kojeg on imenuje, ali kupac mora dodatno platiti trošak prijevoza potrebnog da se roba doveze do imenovanog odredišta. To znači da kupac snosi sve troškove i rizike koji nastaju nakon što je roba isporučena. Ovaj termin zahtjeva da prodavatelj izvezno ocarini robu. Kupac je dužan snositi sav rizik od oštećenja ili gubitka robe od trenutka isporuke, a do tada je za robu odgovoran prodavatelj²¹.

Termin CIP – „prevoznina i osiguranje plaćeni do...“, prodavatelj isporučuje robu prijevozniku kojeg je on imenovao, ali prodavatelj mora dodatno snositi troškove prijevoza potrebne da se roba doveze do odredišta. Kupac snosi rizike i troškove koji nastaju nakon što se roba isporuči. Prodavatelj ugovara osiguranje i plaća premiju osiguranja. Prema ovom terminu prodavatelj je dužan izvezno ocariniti robu²².

Kupoprodajni ugovor prema F i C terminima spadaju u kategoriju ugovora o otpremi, zato što prodavatelj ispunjava sve svoje obaveze glede isporuke robe u zemlji otpreme. Rizik prelazi na kupca u trenutku predaje robe na prijevoz, dakle u zemlji otpreme²³.

Termin DDP – „isporučeno ocarinjeno“ znači da prodavatelj isporučuje robu kupcu uvezno ocarinjenu, neistovarenu s prijevoznog sredstva, na imenovanom odredišnom mjestu. Prodavatelj snosi sve troškove i rizike koji nastaju dopremom robe, uključujući i „pristojbe“ za uvoz u zemlju odredišta. Ovaj termin predstavlja maksimalne obveze prodavatelja²⁴.

Termin DAP – „isporuka na lokaciju“ znači da prodavatelj isporučuje robu i prenosi rizik na kupca kada je roba stavljena na raspolaganje kupcu na dolaznom prijevoznom sredstvu spremnom za istovar u imenovanom odredišnom mjestu. Prodavatelj snosi sve rizike povezane s dovođenjem robe na odredišno mjesto²⁵.

²⁰ Ibidem, str. 12.

²¹ Ibidem, str. 14.

²² Ibidem, str. 15.

²³ Ibidem, str. 15.

²⁴ Ibidem, str. 16.

²⁵ DHL Hrvatska, „Pravila za INCOTERMS 2020.“, online: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/teret/centar-za-pomoc-za-posiljke-u-europskom-cestovnom-i-zeljeznickom-prijevozu/incoterms-2020-rules.html>, (20.07.2023.).

Kupoprodajni ugovori prema D terminima spadaju u kategoriju ugovora o dostavi, jer prodavatelj snosi sve troškove i rizike dostave robe do kupca, tj. ispunjava svoje obveze u zemlji odredišta²⁶.

INCOTERMS termini su izuzetno važni općenito u međunarodnoj trgovini svim vrstama prijevoza pa tako i u cestovnom prometu. Korištenjem odgovarajućeg termina u otpremni i dopremi tereta osigurava se transparentnost i olakšava poslovnu suradnju te pridonosi izbjegavanju nesporazuma i potencijalnih problema. Razumijevanje INCOTERMS-a ključno je za uspješno provođenje međunarodne trgovine i prijevoz tereta do odredišnog mjesta.

4. SPECIFIČNOST ORGANIZACIJE CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNOG TERETA

U ovom dijelu rada definira se pojam specijalnog tereta. Posebno se analizira zakonska regulativa po kojoj se specijalni prijevoz mora provoditi te su navedene specifičnosti cestovnog prijevoza specijalnih tereta, što uključuje poseban Pravilnik o izvanrednom prijevozu, specijalna vozila za prijevoz tereta kao i vozila pratnje.

4.1. KATEGORIJE SPECIJALNOG TERETA I POJAM IZVANREDNOG PRIJEVOZA

Specijalnim teretom se podrazumijevaju tereti koji zahtijevaju posebne postupke za prijevoz zbog svoje veličine, težine, osjetljivosti ili drugih specifičnih karakteristika. Specijalnim teretom podrazumijevaju se i hladeni tereti, prijevoz živih životinja i opasni teret.

Rukovanje specijalnim teretom zahtjeva stručnost i iskustvo kako bi se osigurala sigurnost tereta, zaštitio teret od oštećenja i kako bi se osigurala pravodobna isporuka na odredište.

Uvažavajući brojne specifičnosti različitih vrsta specijalnih tereta, ovom istraživanju zbog ograničenog obima istraživanja, naglasak je stavljen na specijalni prijevoz tereta koji prekoračuje dozvoljena ograničenja u kontekstu dozvoljenih ukupnih masa, osovinskih opterećenja i dimenzija te koji se ujedno naziva i izvanredni prijevoz.

²⁶ Stanković, R., Šafran, M., op. cit., str. 17.

Stoga je potrebno definirati kategorije izvanrednog prijevoza s obzirom na prekoračenje dozvoljenih ukupnih masa, osovinskih opterećenja i dimenzija koje se dijele na pet sljedećih kategorija²⁷:

- izvanredni prijevoz I. kategorije je prijevoz vozilom, koje samo ili zajedno s teretom ne premašuje 44 tone za sklop od 5 osovina, odnosno 48 tona za sklop od 6 ili više osovina, ukupne mase i/ili 3 metara širine i/ili 4,2 metara visine i/ili dužine do 23 metra te propisanim osovinskim opterećenjima ili osovinskim opterećenjima određenim prometnim znakovima²⁸,
- izvanredni prijevoz II. Kategorije je prijevoz vozilom, koje samo ili skupa s teretom ima sljedeće vrijednosti ukupne mase, dimenzija ili osovinskih opterećenja: iznad 44 odnosno 48 tona do najviše 60 tona ukupne mase i/ili iznad 3 metra do najviše 3,5 metara širine i/ili iznad 4,2 do najviše 4,5 metra visine i/ili dužine veće od 23 metra do najviše 30 metara i/ili premašuje osovinska opterećenja za najviše 20% od najvećih propisima dozvoljenih prometnim znakovima²⁹,
- izvanredni prijevoz III. kategorije je prijevoz vozilom, koje samo ili skupa s teretom premašuje gornje granice ukupne mase i/ili dimenzija i/ili osovinskih opterećenja, za izvanredni prijevoz II. kategorije³⁰,
- izvanredni prijevoz IV. kategorije je prijevoz vozilima bez tereta, registriranim za sudjelovanje u prometu čija ukupna masa premašuje propisima dozvoljenu ukupnu masu, odnosno, zbog čije su ukupne mase premašena dozvoljena osovinska opterećenja (dizalice, radni strojevi, itd.)³¹,
- izvanredni prijevoz V. kategorije je prijevoz vozilima bez tereta, kad to vozilo premašuje propisane dimenzije za I. kategoriju izvanrednog prijevoza, odnosno dimenzije određene prometnim znakom (vozila za obavljanje poljoprivrednih radova)³².

Svaka od gore navedenih kategorija ima svoje specifičnosti i zahtjeve što uključuje posebna vozila, opremu, osiguranje i dozvole.

²⁷ Narodne novine, Pravilnik o izvanrednom prijevozu, op.cit. članak 4.

²⁸ Ibidem, članak 4.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

4.2. ZAKONSKA REGULATIVA U PROVEDBI IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZA

Izvanredni prijevoz reguliran je Pravilnikom o izvanrednom prijevozu (NN 92/2018) kojim se propisuju uvjeti i način obavljanja izvanrednog prijevoza, uvjeti i postupak izdavanja dozvole za izvanredni prijevoz u unutarnjem i međunarodnom cestovnom prometu te mjerila za izračun naknade za izvanredni prijevoz³³.

Prema Pravilniku osnovni uvjet za izvanredni prijevoz je prijevoz vozilom ili skupom vozila koje samo ili zajedno s nedjeljivim teretom premašuje propisane dimenzije ili ukupnu masu odnosno propisana osovinska opterećenja.

Izvanredni prijevoz se može obavljati isključivo na temelju dozvole. Dozvola se može izdati ako je vozilo ili teret konstrukcijski nedjeljiv na način da jednostavnom demontažom dijelova vozila ili tereta nije moguće uskladiti ukupnu masu, osovinska opterećenja ili dimenzije propisanim iznosima.

Tijekom obavljanja izvanrednog prijevoza dozvola, preslika dozvole ili dozvola u elektroničkom obliku mora biti kod vozača vozila kojim se obavlja izvanredni prijevoz³⁴.

Zakoni i Pravilnici koji reguliraju specijalni prijevoz postavljaju standarde i smjernice kako bi se povećala sigurnost prometa, zaštitila okolina te kako bi se omogućila sigurna i odgovorna provedba specifičnih transportnih operacije koje se javljaju za vrijeme specijalnog prijevoza.

4.3. SPECIFIČNOST TEHNOLOGIJE IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZA

Za obavljanje izvanrednog prijevoza potrebna je dozvola koju izdaju Hrvatske ceste d.o.o., županijska uprava za ceste, Upravno tijelo Grada Zagreba, odnosno korisnik koncesije, ovisno na kojoj se cesti obavlja izvanredni prijevoz. Stranom prijevozniku u međunarodnom prometu dozvolu izdaje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Za obavljanje izvanrednog prijevoza mogu se izdati dvije vrste dozvola: jednokratna i godišnja³⁵.

³³ Ibidem, članak 1.

³⁴ Ibidem, članak 2.

³⁵ Ibidem, članak 15.

Jednokratna dozvola izdaje se za svaki pojedinačni izvanredni prijevoz I., II., III. ili IV. kategorije vozila i vrijedi 30 dana od dana izdavanja. Ovisno o karakteristikama vozila i tereta može se izdati za izvanredni prijevoz u konvoju koji može sadržavati najviše tri vozila ili 3 sklopa vozila. Može se izdati za više ponovljenih izvanrednih prijevoza I. i III. kategorije uz uvjet unaprijed određenog puta prijevoza, tereta i broja pojedinačnih izvanrednih prijevoza³⁶.

Godišnja dozvola izdaje se na prijevoznika za izvanredne prijevoze I., IV. te za izvanredne prijevoze V. kategorije ako premašuju dimenzije, masu i osovinsko opterećenje utvrđeno za I. kategoriju izvanrednog prijevoza. Godišnja dozvola vrijedi 365 dana od dana izdavanja te sadrži podatke o svim vozilima kojima se obavlja izvanredni prijevoz. Kod izdavanja godišnje dozvole određuje se da dozvola ne vrijedi za obavljanje izvanrednih prijevoza po javnim cestama na kojima je zabranjen promet teretnih vozila³⁷.

Dozvola sadrži obvezu prijave izvanrednog prijevoza, podatke o pravnoj odnosno fizičkoj osobi kojoj se izdaje dozvola, podatke o teretu, vozilu odnosno skupu vozila kojima se obavlja izvanredni prijevoza, planirano vrijeme obavljanja izvanrednog prijevoza, duljinu i opis relacije po kojoj se obavlja izvanredni prijevoz, podatke o dimenzijama, ukupnoj masi i osovinskom opterećenju, iznos i način plaćanja troškova postupka izvanrednog prijevoza, uvjete i način obavljanja izvanrednog prijevoza, način i obvezu pratnje izvanrednog prijevoza i ostale podatke bitne za sigurno i nesmetano obavljanje izvanrednog prijevoza³⁸.

U itinerar, odnosno plan puta mora biti sadržan itinerar prijevoza s navođenjem javnih cesta po kojima će se odvijati izvanredni prijevoz te svih parkirališnih i drugih prometnih površina uz trasu prijevoza, prikladnih za zaustavljanje izvanrednog prijevoza i odgovarajući kartografski prikaz.

Itinerar također mora sadržavati vremenski tijek prijevoza s navođenjem predviđenih zaustavljanja na parkirališnim ili drugim prometnim površinama uz put prijevoza, kao i opis, lokaciju i predviđeno vrijeme posebnog manevriranja ili manipuliranja teretom. Bitno je navesti opis predviđenih posebnih mjera pri izvođenju izvanrednog prijevoza, kao što je djelomično ili potpuno zatvaranje javne ceste³⁹.

Vozila koja obavljaju izvanredni prijevoz moraju biti opremljena s dva para žutih rotirajućih ili trepćućih svjetala koja moraju biti vidljiva svim sudionicima u prometu. Vozilo ili skup vozila koja obavljaju izvanredni prijevoz moraju s prednje i stražnje strane biti

³⁶ Ibidem.

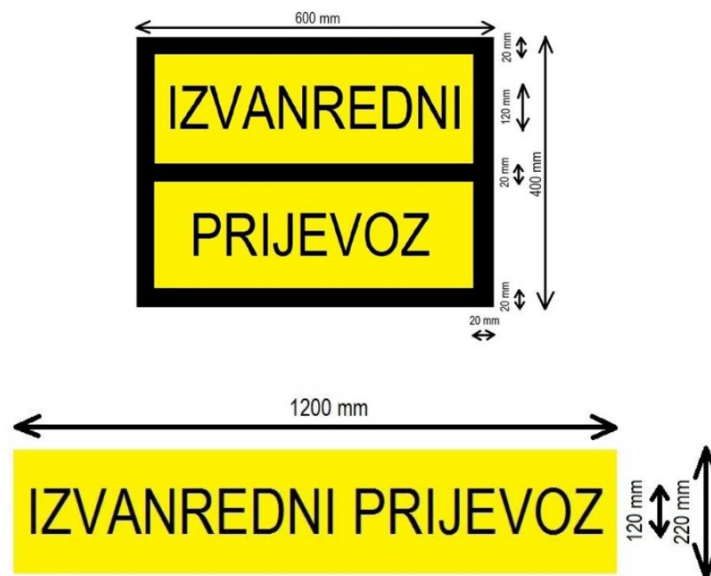
³⁷ Ibidem, članak 15.

³⁸ Ibidem, članak 16.

³⁹ Ibidem, članak 23.

označena natpisom >>IZVANREDNI PRIJEVOZ<<, kako je prikazano na slici 3. Natpis je dimenzija 400x600 mm. Visina slova mora biti minimalne visine 120 mm⁴⁰.

Slika 3. Oznake vozila izvanrednog prijevoza

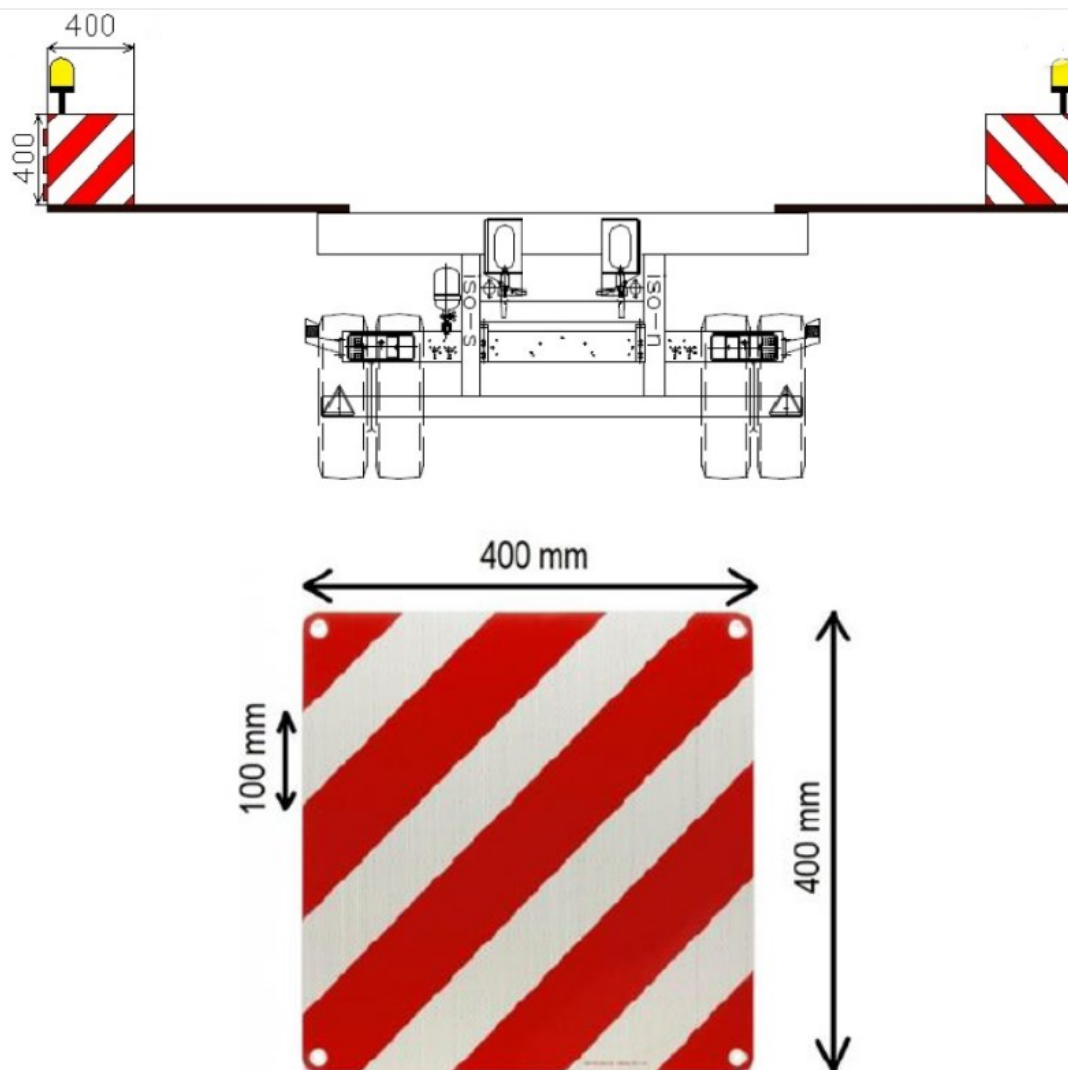
Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

Ako vozilo ili skup vozila koja obavljaju izvanredni prijevoz imaju širinu veću od dopuštene moraju biti označena crveno bijelim reflektirajućim pločama. Ploče se postavljaju s lijeve i desne strane, ispred i iza tereta koji se širi od propisanog, te označavaju najšire točke tereta. Ploče moraju biti izrađene minimalnih dimenzija 400x400. Najšire točke tereta moraju biti označeni i gabaritnim svjetlima⁴¹. Na slici 4 prikazano je pravilno označavanje vozila.

⁴⁰ Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

⁴¹ Ibidem.

Slika 4. Način označavanja vangabaritnih tereta

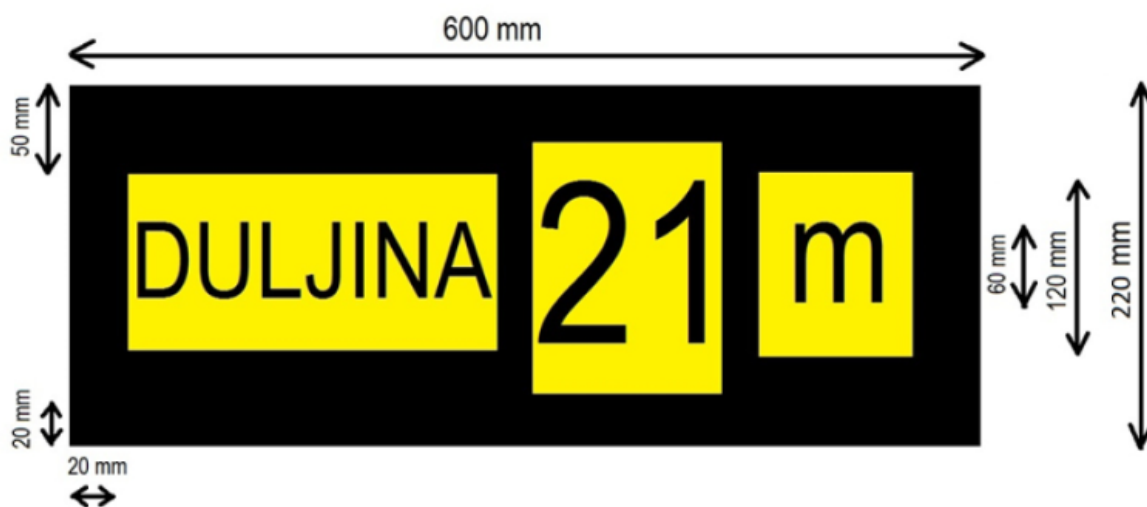

Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

Ako vozilo, skup vozila ili skup vozila s teretom imaju duljinu veću od dopuštene, sa stražnje strane moraju imati oznaku >>DULJINA ... m<< na kojoj je označena stvarna duljina izvanrednog prijevoza u metrima, primjer oznake prikazan je na slici 5. Dodatna oznaka za duljinu je ploča dimenzija 600x220 mm. Okvir u koji se ulažu brojevi je dimenzija 170x170 mm. Visina slova na okviru je 120 mm⁴².

⁴² Ibidem, prilog 1.

Slika 5. Oznaka duljine vozila

Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

Kod izvanrednog prijevoza potrebna je posebna pratnja. Pratnja se izvodi osobnim ili teretnim vozilom koje ne premašuje najvišu dozvoljenu masu od 3,5 tone, koji vozaču osigurava dobru vidljivost prema natrag i na stranama te su označena i opremljena prema odredbama Pravilnika o izvanrednom prijevozu, te nisu vozila s kojima se izvodi izvanredni prijevoz. Vozilo za pratnju i vozilo s kojim se izvodi izvanredni prijevoz moraju biti opremljeni bežičnom napravom koja omogućava vozaču vozila za pratnju uspostavljanje veze s vozačem vozila koji izvodi izvanredni prijevoz⁴³.

Postoje dvije vrste pratnje izvanrednog prijevoza, a to su:

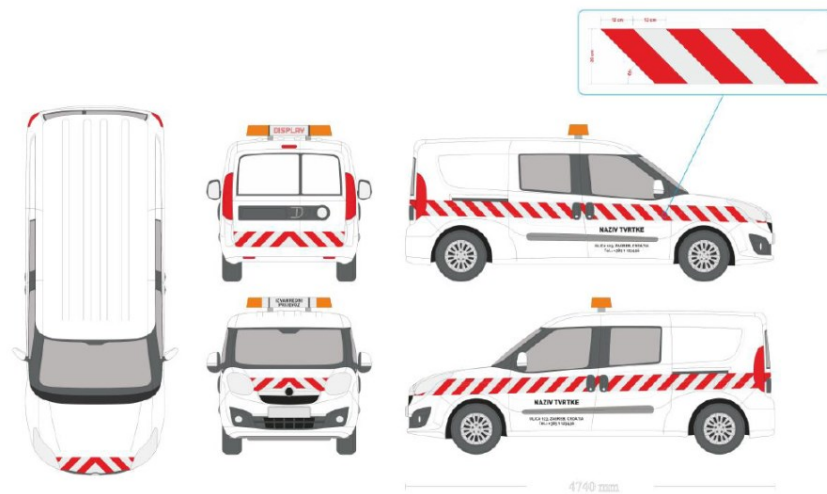
- jednostavna pratnja,
- zahtjevna pratnja.

Jednostavna pratnja se izvodi vozilom za pratnju koje je opremljeno s dva žuta treptuća svjetla i bijelim svjetlom ili reflektirajućom pločom s natpisom >>IZVANREDNI PRIJEVOZ<<, prikazano na slici 6, odnosno s odgovarajućom krovnom konzolom ili aktivnim displejom, tako da su vidljivi svim sudionicima u cestovnom prometu. Ploča mora biti duga najmanje 80 cm s visinom slova od najmanje 10 cm. Natpisi na ploči moraju biti crne boje. Žuto treptajuće svjetlo se može ugraditi u svjetlosnu ploču. Natpisi na ploči mora biti vidljiv za vrijeme izvođenja izvanrednog prijevoza.

⁴³ Ibidem, članak 10.

Ugrađena signalizacija mora biti vidljiva svim sudionicima u prometu. Vozilo pratnje mora biti sa svih strana označeno retroreflektirajućim bijelo/crvenim poljima. Vozilo pratnje također mora biti opremljeno zelenom i crvenom zastavicom za upravljanje prometom, prometnim znakovima na kojima je prikazan znak >>opasnost na cesti<< koji je prikazan na slici 7, dvama prijenosnim treptajućim svjetiljkama žute boje te sigurnosnim prslukom fluorescentne narančaste boje⁴⁴.

Slika 6. Označavanje jednostavne pratnje

Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

Slika 7. Znak "opasnost na cesti"

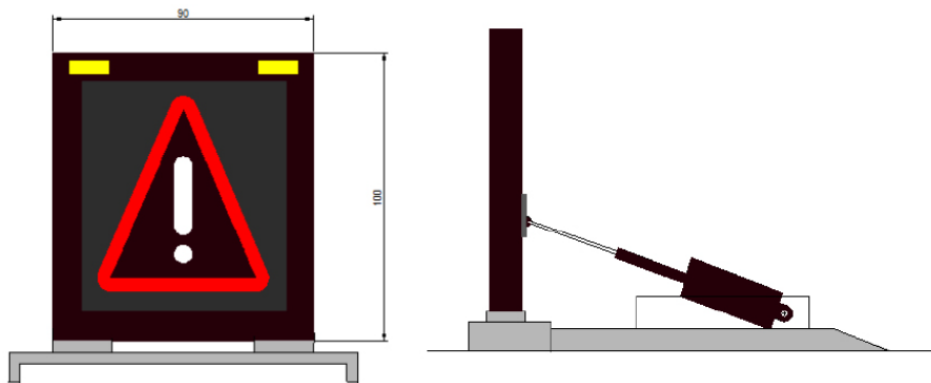

Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

⁴⁴ Ibidem, članak 11.

Zahtjevna pratnja se izvodi vozilom za pratnju koje mora biti označeno i opremljeno jednako kao i vozilo kojima se izvodi jednostavna pratnja, te još dodatno opremljeno sa mjeračem dužine i visine te svjetlosnom signalnom pločom veličine najmanje 1000x700 mm, s promjenjivim sadržajem prometnih znakova: znak >>opasnost na cesti<< s dopunskom pločom >>IZVANREDNI PRIJEVOZ<<, znak >>zabranjeno pretjecanje za teretna vozila<<, žuta treptajuća strelica, usmjerena lijevo ili desno, koja upozorava da je prometna traka zatvorena i da ju je potrebno mijenjati u smjeru strelice, navedena svjetlosna signalna ploča prikazana je na slici 8. Vozilo za pratnju s kojim se izvodi zahtjevna pratnja može se upotrebljavati i za izvođenje jednostavne pratnje⁴⁵.

Slika 8. Svjetlosna signalna ploča

Izvor: Pravilnik o izvanrednom prijevozu, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

Svjetlosna signalizacija na prijevoznom sredstvu specijalnog prijevoza je ključna za siguran i efikasan transport. Poboljšava vidljivost vozila, čime se smanjuje rizik od nesreća, pomaže drugim sudionicima u prometu da prepoznaju prirodu i dimenziju tereta te im tako omogućuje pravovremeno reagiranje.

⁴⁵ Ibidem, članak 12.

4.4. SUBJEKTI I ODGOVORNOST U CESTOVNOM PRIJEVOZU SPECIJALNOG TERETA

Svaki sudionik u procesu specijalnog prijevoza ima važnu ulogu u osiguranju uspješnog prijevoza. Najbitniji sudionici prijevoznog procesa specijalnog tereta su:

- podnositelj zahtjeva za dozvolu,
- pošiljatelj tereta,
- prijevoznik,
- pratnja izvanrednog prijevoza,
- vođa izvanrednog prijevoza,
- izdavatelj dozvole,
- vozač teretnog vozila.

Svaki od ovih sudionika ima veliku odgovornost u procesu provedbe specijalnog prijevoza.

Podnositelj zahtjeva za dozvolu odgovoran je za ispravnost podataka unesenih u zahtjev za dozvolu, dostavu imenovanja odgovornog vođe izvanrednog prijevoza, odgovoran je da su svi sudionici osposobljeni i opremljeni za obavljanje prijevoza sukladnom Pravilniku i važećim propisima, da posjeduje odgovarajuće kapacitete, da je prethodno pregledao itinerar te da je ispravno prijavljen izvanredni prijevoz⁴⁶.

Pošiljatelj tereta odgovoran je za dostavu svih ispravnih podataka o vrsti tereta s pripadajućim tehničkim podacima, odgovoran je i za obustavu prijevoza ukoliko se utvrdi da nema važeću dozvolu, mora provjeriti ispravnost učvršćivanja tereta na vozilu⁴⁷.

Prijevoznik je odgovoran za pravilan i siguran smještaj tereta na vozilo, učvršćivanje tereta na vozilu ispravnom i atestiranom opremom, sigurno obavljanje izvanrednog prijevoza, poznavanje puta određenog u dozvoli te prometnih uvjeta na istom, ispravno označavanje prijevoznog sklopa signalizacijom i rasvjetom, ispravno prijavljen izvanredni prijevoz⁴⁸.

Pratnja izvanrednog prijevoza odgovorna je za pravovremenu provjeru prohodnosti itinerara, ispravno označavanje vozila za pratnju signalizacijom i rasvjetom, nošenje zaštitne reflektirajuće odjeće svih sudionika u prometu, provjeru usklađenosti dimenzija, težine i osovinskog opterećenja sa dozvolom, odbijanje prijevoza ukoliko prijevoznik nema

⁴⁶ Ibidem, članak 24.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

dozvolu. Pratlja je odgovorna i za koordinaciju i komunikaciju sa svim sudionicima izvanrednog prijevoza (pratlja, vozač, policija, voditelj)⁴⁹.

Voditelj izvanrednog prijevoza odgovoran je za pravovremenu provjeru prohodnosti itinerara, koordinaciju svih sudionika u prijevozu, sigurno obavljanje izvanrednog prijevoza, provjeru usklađenosti dimenzija sa propisima i dozvolom, postupke i radnje svih osoba koje sudjeluju u obavljanju izvanrednog prijevoza i za upoznavanje osoblja s planom i svim uvjetima za obavljanje izvanrednog prijevoza utvrđenih u dozvoli⁵⁰.

Izdavatelj dozvole odgovoran je za provjeru ispravnosti zahtjeva za izvanredni prijevoz, za utvrđivanje tehničkih i drugih zahtjeva za obavljanje prijevoza, vođenje evidencije o izdanim dozvolama, informiranje javnosti, određivanje drugog plana puta prijevoza od onog kojeg je predložio prijevoznik u cilju zaštite javnih cesta i sigurnosti prometa, izdavanje dozvola u roku od 30 dana od primitka zahtjeva⁵¹.

Vozač teretnog vozila odgovoran je za poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu i za poznavanje propisa i uvjeta prometovanja na području RH⁵².

Inspekcijski nadzor dimenzija, ukupne mase i osovinskog opterećenja izvanrednog prijevoza provode inspektori cestovnog prometa, inspektori cesta, policijski i carinski službenici, sukladno posebnim propisima.

Nadzor se obavlja uređajima i opremom, koji udovoljavaju mjeriteljskim zahtjevima Republike Hrvatske. Mjerenje dimenzija vozila obavlja se mjernom letvom, odnosno mjernom vrpcom⁵³.

Ako se kontrolom utvrdi da se izvanredni prijevoz obavlja bez dozvole, vozilo se isključuje iz prometa do usklađenja s odredbama Pravilnika o izvanrednom prijevozu i zakona. U slučaju kada se utvrdi da se obavlja izvanredni prijevoz za koji se ne izdaje dozvola, tada se vozilo upućuje na mjesto gdje je moguće izvršiti pretovar ili istovar tereta.

Prijevoznik je dužan platiti troškove kontrole i naknada za izvanredni prijevoz do mjesta kontrole, odnosno do najbližeg mjesta za usklađivanje s propisanim odredbama, dužan je snositi troškove usklađenja kao i nadoknaditi štetu koju je prouzročio upraviteljima javnih cesta⁵⁴.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem

⁵³ Ibidem, članak 31.

⁵⁴ Ibidem, članak 32.

Svi sudionici u specijalnom prijevozu imaju ključnu ulogu u ostvarivanju sigurnosti i efikasnosti ovih posebnih transportnih operacija. Obrazovani i dobro obučeni sudionici ključni su za uspješno provođenje specijalnog prijevoza uz minimalni rizik.

4.5. ZADACI I ODGOVORNOST MEĐUNARODNOG OTPREMNIKA U ORGANIZACIJI CESTOVNOG PRIJEVOZA SPECIJALNIH TERETA

Međunarodni otpremnik ima važnu ulogu u osiguranju tereta kod ukrcaja i prijevozu na način da osigurava pravilan i siguran prijevoz između polazišnog i odredišnog mjesta.

Kod organizacije cestovnog prijevoza specijalnih tereta, međunarodni otpremnik bavi se koordinacijom i planiranjem što znači da surađuje s pošiljateljem kako bi odredio specifičnost tereta. Planira rutu koja je najoptimalnija za taj prijevoz i odabire prikladna vozila i potrebnu opremu za siguran prijevoz specijalnog tereta.

Međunarodni otpremnik organizira dopremu robe prema dogovorenom INCOTERMS paritetu, ukoliko mu je povjerena organizacija prijevoza, odabire najpovoljnijeg prijevoznika. Pri odabiru prijevoznika za specijalni teret, uzima u obzir pouzdanosti, kapacitet flote, moguća iskustva prethodne suradnje, važeće dozvole i ponuđenu cijenu prijevoza specijalnog tereta.

Tijekom provedbe specijalnog prijevoza, međunarodni otpremnik vrši nadzor, odnosno prati tijek kretanja tereta, komunicira odnosno surađuje s prijevoznicima, pratnjom, policijom ili drugim sudionicima kako bi se prijevoz specijalnog tereta izvršio bez poteškoća. Praćenje transporta može se organizirati na zahtjev komitenta, obično se provodi za visokovrijedne terete, specijalne terete, opasne terete i pri prijevozu živih životinja. U cestovnom prometu, ovisno o dužini kolone, može biti jedan do više pratitelja u posebnim vozilima pratnje⁵⁵.

Specijalni prijevoz zahtjeva posebne dozvole i odobrenja za čije pribavljanje je odgovoran međunarodni otpremnik, koji također mora osigurati da su svi zakonski zahtjevi zadovoljeni.

⁵⁵Stanković, R., Šafran, M., „Tehnika špedicije“, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb 2002., str. 94.

5. PRIMJER ORGANIZACIJE I PROVEDBE IZVANREDNOG CESTOVNOG PRIJEVOZNOG PROCESA

U ovom poglavlju opisan je konkretan primjer organizacije izvanrednog cestovnog prijevoza kao specijalnog prijevoza iz prakse poslovanja tvrtke „Manšped d.o.o.“. Unutar obrađenog primjera, posebno su navedeni osnovni podaci o poslu i predmetu prijevoza, dokumentacija i faze organizacije i provedbe cestovnog prijevoza.

5.1. OSNOVNI PODACI O PRIJEVOZNOG POSLU

Tvrtka „Manšped d.o.o.“ osnovana je 1992. godine kao „Špedtrans World d.o.o.“ u Rijeci. Od autoprijevoznike tvrtke prošli su se na agenciju za carinsko posredovanje koja je u 2004. godini odvojena od „Špedtrans World“ u novu transportnu tvrtku danas poznatu kao „Manšped d.o.o.“.

Tijekom daljnjih proširenja, tvrtka se počela baviti pomorskim prijevozom, skladištenjem, distribucijom i rukovanjem kontejnerima. „Manšped d.o.o.“ posjeduje vlastiti vozni park sa 280 kamiona i tegljača sa odgovarajućim priključnim vozilima.

Sa sedam glavnih odjela, „Manšped d.o.o.“ je posvećen ponudi rješenja usmjerenih na kupca, na jednom mjestu za sve logističke potrebe.

Prema primjeru iz prakse poslovanja „Manšped d.o.o.“, prikazan je slučaj cestovnog prijevoza „flat rack“ kontejnera dimenzija 10,9 metara dužine, 3,8 metara širine i 3,2 metara visine i težine 14,1 tona. Prijevoz „flat-rack“ kontejnera odvija se na relaciji kontejnerski terminal Brajdica, Rijeka - Göd, Budimpešta. Prijevozno sredstvo koje se koristi kod ovog prijevoza je tegljač sa niskopodnom poluprikolicom, odnosno labudicom sa otvorenim teretnim prostorom registarske oznake RI-708-ZD, prikaz prijevoznog sredstva sa teretom prikazan je na slici 10. Broj kontejnera koji se prevozi je MAEU3503747, njegove dimenzije prikazane su na slici 9.

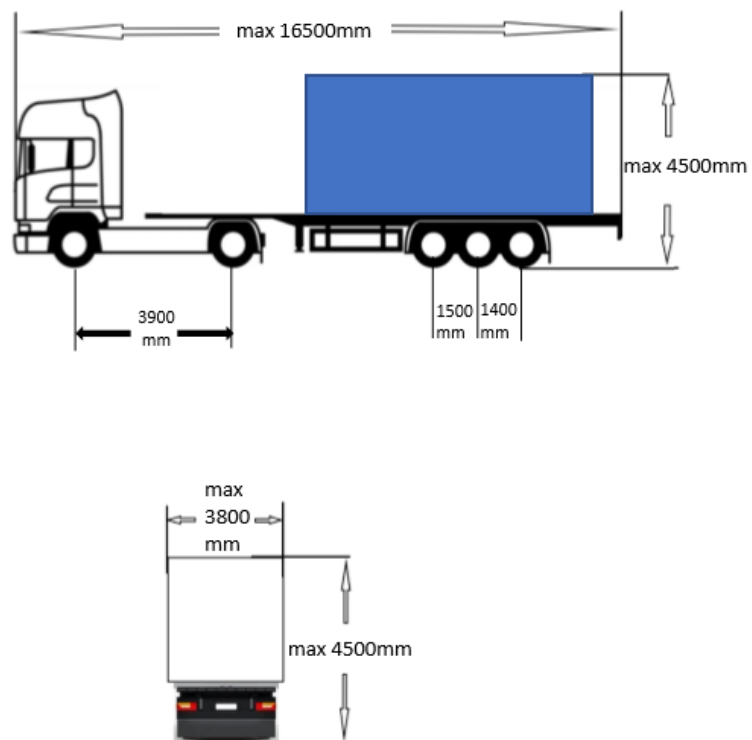
Slika 9. Dimenzija tereta

	TEŽINA	DUŽINA	ŠIRINA	VISINA	
RI 708 ZD	14100	10900	3800	3200	BROJ KONTEJNERA MAEU3503747

POTPIS
MANŠPED d.o.o.
KUKULJANOVIĆ

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“

Slika 10. Skica prijevoznog sredstva s teretom

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“

Relacija prijevoza je sljedeća: autocesta A6 Rijeka – Bosiljevo, A1 Bosiljevo – Lučko, dijelom po zagrebačkoj obilaznici i A4 Zagreb – GP Goričan. Sukladno relaciji prijevoza, zbog carinskih formalnosti cestovno vozilo se zaustavlja na graničnom prijelazu Goričan.

Nakon pregleda dokumenata na granici, transport se nastavlja po mađarskoj autocesti M7 do Budimpešte i M0 do iskrcajnog mjesta Göd. Ukupna duljina prijevoznog puta iznosi 536 kilometara.

5.2. FAZE I TIJEK ORGANIZACIJE I PROVEDBE PRIJEVOZNOG PROCESA

Kod organizacije cestovnog prijevoza specijalnih tereta, prvi korak je isti kao i za svaki drugi prijevoz, a to je dogovor prijevoza sa strankom. Kod dogovora sa strankom najbitnije je dobiti točne informacije o dimenzijama samog tereta kako bi se shodno k tome mogla formirati cijena samog prijevoza. U cijenu prijevoza uključen je sam prijevoz tereta kao i sve dozvole i tehničke pratnje ukoliko su potrebne, kako je prikazano u dijagramu 1.

Nakon prihvaćanja ponude radi se instradacija što uključuje izbor odgovarajućeg prijevoznog sredstva, prijevoznog puta i vozača.

Drugi korak u organizaciji prijevoza je izrada dozvola. Za izradu dozvola potrebno je biti prijavljen i „Viatel“ sustav preko kojeg se izdaju dozvole. Za samu dozvolu potrebno je znati točne dimenzije tereta kao i vozila koje će iste voziti, u ovom primjeru dimenzije tereta iznose 10,9 m x 3,8 m x 3,2 m i težine 14,1 tona. Potrebno je ispuniti i određene dokumente koji su priloženi u ovaj rad. Dozvole se dijele u tri kategorije. Za dozvole druge i treće kategorije potrebno je ishodovati i suglasnost hrvatskih cesta. Što znači, npr. ako je teret dužine 12 metara, 3,4 metara širine i visine 4,4 metara za njega se mora tražiti suglasnost jer spada u drugu kategoriju.

Kada se dobije suglasnost hrvatskih cesta, u istoj piše postoje li neki obilasci jer ukoliko postoje radovi na nekoj dionici, teret mora ići obilaznim pravcima. Povremeno, ako su tereti vrlo visoki, treba ishoditi i suglasnost od Hrvatskih željeznica i obaviti mjerenja visina podvožnjaka, mostova i širine ceste te širinu ceste na graničnim prijelazima.

Pratnja specijalnog tereta organizira se kada se dobije gotova dozvola. U dozvoli je navedeno koliko je pratnji potrebno, a ukoliko je teret širi od 4 metara, tada je potrebna policijska pratnja. Za policijsku pratnju potrebno je poslati narudžbenicu sa svim podacima tvrtke i točnim terminu polaska kao i dimenzije tereta.

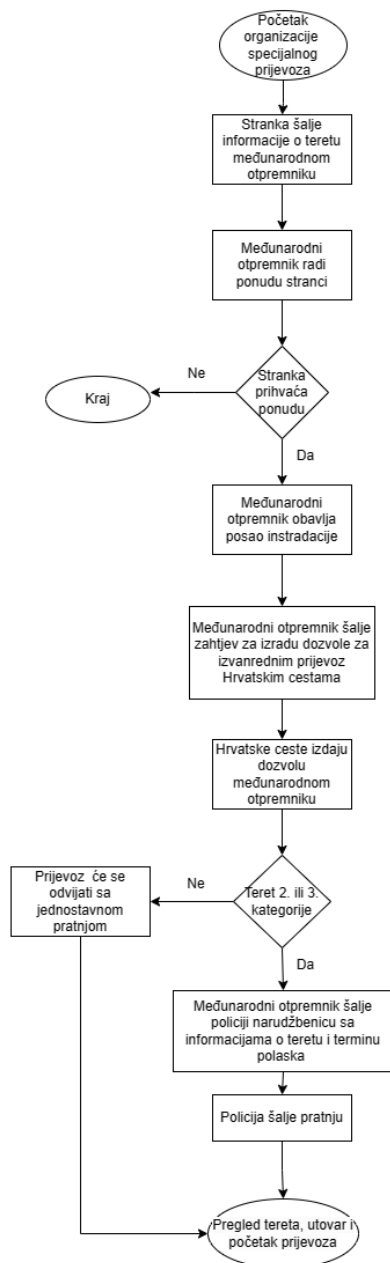
Nakon dobivanja dozvole i predajom svih potrebnih dokumenata započinje prijevozni proces. Prije samog ukrcaja na prijevozno sredstvo, provodi se pregled kontejnera i

osigurava se da je teret pravilno upakiran i osiguran za prijevoz. Nakon pregleda započinje ukrcaj kontejnera na prijevozno sredstvo na kontejnerskom terminalu Brajdica, Rijeka.

Transport započinje nakon osiguravanja kontejnera na prijevozno sredstvo i nakon primitka dokumentacije. Vozač mora pratiti utvrđeni put koji je naveden u dozvoli.

Po dolasku na određeno mjesto, vozač mora predati navedenu dokumentaciju te započinje sa iskrcajem tereta.

Dijagram 1. Tijek organizacije specijalnog prijevoza

Izradila: prvostupnica

Pravilan tijek organizacije prijevoznog procesa nosi brojne koristi, uključujući ekonomičnost, pouzdanost i povjerenje od strane klijenta, što pomaže tvrtkama da ostvare konkurentske prednosti na tržištu.

5.3. DOKUMENTI I ISPRAVE U PROVEDBI PRIJEVOZNOG PROCESA

Specijalni prijevoz zahtijeva dodatnu dokumentaciju kako bi se osigurala sigurnost u prometu, zakonitost i pravilo provođenje transportnih operacija. Ključni dokumenti u specijalnom prijevozu podrazumijevaju dozvole za prijevoz tereta, obrazac izjave pošiljatelja o teretu, obrazac o imenovanju vođitelja izvanrednog tereta, obrazac o osposobljenosti izvršitelja prijevoza i izjava odgovornosti za zahtjev za izdavanje dozvole. Navedeni dokumenti detaljnije su pojašnjeni i prikazani u nastavku.

Obrazac izjave pošiljatelja o teretu, prikazan na slici 11, koja prikazuje dokument koji popunjava pošiljatelj robe, odnosno naručitelj prijevoza kako bi dao upute i detalje vezane za teret. Navedeni obrazac sadrži informacije o pošiljatelju, prijevozniku, prijevoznj relaciji, vrsti tereta i dimenzijama tereta.

Slika 11. Obrazac izjave pošiljatelja o teretu

PRILOG 6.
OBRAZAC IZJAVE POŠILJATELJA O TERETU
IZJAVA POŠILJATELJA IZVANREDNOG PRIJEVOZA

Podaci o izjavitelju	
Odgovorna osoba	VEDRAN VRBAN
Poduzeće	MANŠPED D.O.O
Adresa	KUKULJANOVO 387, 51227 KUKULJANOVO
Kontakt	+385 91 417 0191
PDV broj	HR 76154765407

Prijevozna relacija	
Mjesto utovara	KONTEJNERSKI TERMINAL BRAJDICA, RIJEKA
Mjesto isporuke	GOD, BUDIMPEŠTA

Detalji o teretu	
Vrsta i/ili opis tereta	FLAT RACK KONTEJNER
Serijski broj ili oznaka tereta	MAEU3503747
Dimenzije tereta	10,9 X 3,8 X 3,2 (m)
Masa tereta	14,1(t)
Planirani datum utovara	16.11.2022.

Teret se daje na raspolaganje navedenom prijevozniku	
Ime poduzeća	MANŠPED D.O.O.
Adresa	KUKULJANOVO 387, 51227 KUKULJANOVO
Kontakt	+385 91 417 01 91
PDV broj	HR 76154765407
Broj licence za prijevoz	UP/I-340-02/13-17/2409

Izjavljujem pod materijalnom, prekršajnom i kaznenom odgovornošću da se isporučuje nedjeljiv teret navedenih karakteristika i dimenzija, sukladno Pravilniku o izvanrednom prijevozu, Zakonu o sigurnosti u cestovnom prometu i ostalim propisima.

U RIJEKI, 16.11.2022.

MANŠPED d.o.o.
KUKULJANOVO

Potpis, te žig ako se radi o pravnoj osobi

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“

Obrascem o imenovanju voditelja izvanrednog prijevoza, koji je prikazan na slici 12, određuje se djelatnik koji je odgovoran za prijevoz sve do trenutka dolaska na odredište. Navedeni obrazac sadrži podatke o relaciji prijevoza, datum izvršenja prijevoza i potpis odgovorne osobe te mora biti predan nadležnim tijelima prije početka izvanrednog prijevoza kako bi se dobila dozvola za prijevoz.

Slika 12. Obrazac o imenovanju voditelja izvanrednog prijevoza

PRILOG 8.
OBRAZAC ODLUKE O IMENOVANJU VODITELJA IZVANREDNOG PRIJEVOZA

ODLUKA

Određuje se djelatnikVEDRAN VRBAN, IVAN TURJAK.....
za voditelja izvanrednog prijevoza na relacijiKONTEJNERSKI TERMINAL BRAJDICA, RIJEKA - GP
GORIČAN.....
koji će se izvršiti dana16.11.2022..... godine.
URIJECI....., dana16.11.2022..... godine.

MANŠPED d.o.o.
KUKULJANOVO
(M. P., potpis)

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“

Obrazac izjave o osposobljenosti izvršitelja izvanrednog prijevoza koji je prikazan na slici 13, je dokument kojim se potvrđuje da prijevoznik ima određena znanja, vještine i sposobnost za sigurno izvršenje prijevoza specijalnog tereta.

Slika 13. Obrazac izjave o osposobljenosti izvršitelja specijalnog prijevoza

PRILOG 5.
OBRAZAC IZJAVE O OSPOSOBLJENOSTI IZVRŠITELJA IZVANREDNOG
PRIJEVOZA

IZJAVA

Izjavljujemo da su djelatnici određeni za izvršenje izvanrednog prijevoza koji će se izvršiti
dana16.11.2022..... godine na relacijiKONTEJNERSKI
TERMINAL BRAJDICA, RIJEKA - GP GORIČAN..... osposobljeni za takvu
vrstu izvanrednog prijevoza.

URIJECI....., dana16.11.2022..... godine.

MANŠPED d.o.o.
KUKULJANOVO
/M. P., potpis/

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“

Izjava odgovornosti za zahtjev za izdavanje dozvole prikazana na slici 14, je dokument kojim se traži od nadležnih vlasti dozvola za prijevoz tereta koji premašuje standardne dimenzije ili težinu, odnosno specijalnog tereta. Zahtjev za dozvolom je potrebno podnijeti kako bi se osigurala cestovna sigurnost, očuvanje cestovne infrastrukture i sprječavanje potencijalnih opasnosti tijekom prijevoza.

Slika 14. Obrazac izjave o odgovornosti podnositelja zahtjeva za dozvolu

PRILOG 9.
OBRAZAC IZJAVE O ODGOVORNOSTI PODNOSITELJA ZAHTJEVA ZA DOZVOLU

Adresa: KUKULJANOVO 387
OIB2: 76154765407
Broj licencije za agencijsku djelatnost: UP/1-340-05/18-01/01
Tel./fax.: 051 505 300
Tel./fax:
Urbroj:
U _____ RIJEKI _____, dana 16.11.2022. _____

Na temelju Pravilnika o izvanrednom prijevozu, a u svezi članka 46. i 47. Zakona o cestama (»Narodne novine« br. 84/11, 18/13, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14) dajemo posebnu

IZJAVU

1. Da su svi podaci unijeti u zahtjev za izdavanje dozvole za izvanredni prijevoz broj: _____
od dana 16. studenog 2022. istiniti.

202211160013

2. Da ćemo izvanredni prijevoz obaviti sukladno uvjetima iz rješenja o dozvoli za izvanredni prijevoz i ostalim važećim propisima.
3. Da ćemo izvanredni prijevoz obaviti tehnički ispravnim i registriranim motornim vozilom odnosno tehnički ispravnim i registriranim vozilima, opremljenim i obilježenim propisanim oznakama sukladno Pravilniku o izvanrednom prijevozu i s posadom osposobljenom za obavljanje takve vrste izvanrednog prijevoza.
4. Da ćemo izvanredni prijevoz pratiti vozilom za pratnju odnosno vozilima za pratnju, obilježenim i opremljenim prometnom signalizacijom sukladno Pravilniku o izvanrednom prijevozu.
5. Da nam je plan puta (itinerar) od mjesta polaska izvanrednog prijevoza do mjesta dolaska u potpunosti poznat, pa je uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite javnih cesta i prometa na njima, izvanredni prijevoz moguće obaviti.
6. Da ćemo obaviti prijevoz nedjeljivog tereta koji nije moguće obaviti drugim prijevoznim sredstvima odnosno takav prijevoz drugim sredstvima bio bi previše složen, dugotrajan i skup.
7. Da ćemo podmiriti materijalnu i nematerijalnu štetu te odgovarati za nanesenu štetu, nastalu zbog obavljanja izvanrednog prijevoza protivno uvjetima iz rješenja o dozvoli za izvanredni prijevoz, odredbama Pravilnika o izvanrednom prijevozu i pozitivnim propisima.

Masovna osoba:
MANŠPED d.o.o.
KUKULJANOVO

Izvor: Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.

Prikazani dokumenti koriste se kao prilozi uz zahtjev za izdavanje dozvole za specijalni prijevoz. Navedeni dokumenti su neophodni za dobivanje dozvole jer sadrže sve potrebne informacije o teretu, odgovornoj osobi i osposobljenosti izvršitelja prijevoza.

5.4. ULOGA OTPREMNIKA U PREDMETNOM PRIMJERU

Kod organizacije cestovnog prijevoza „flat rack“ kontejnera, međunarodni otpremnik ima ključnu ulogu u organizaciji i osiguranju efikasnog transporta.

U navedenom primjeru, otpremnik obavlja poslove komunikacije sa svim sudionicima u prijevoznom procesu te je odgovoran za komunikaciju i koordinaciju tijekom transporta.

Otpremnik planira sve logističke aspekte transporta, uključujući utovar, prijevoz, istovar. Otpremnik obavlja posao instradacije, što znači da odabire optimalne rute i način prijevoza prema izdanoj dozvoli od strane nadležnih vlasti.

Međunarodni otpremnik priprema sve potrebne dokumente za prijevoz „flat rack“ kontejnera, uključujući prethodno navedene dokumente u poglavlju 5.3., ali i račune, narudžbenice, carinske deklaracije te ostale relevantne certifikate ili dozvole.

Nakon izdanih dokumenata, otpremnik održava komunikaciju sa svim sudionicima u transportnom lancu te prati navedeni transport do odredišta.

6. ZAKLJUČAK

Uloga otpremnika u organizaciji specijalnog prijevoza je ključna za siguran i uspješan prijevozni proces. Prijevoz specijalnog tereta predstavlja izazov koji zahtjeva profesionalni pristup, specijalizirana vozila te dobro osmišljene rute transporta kao i dobru projektnu organizaciju. Međunarodni otpremnik mora znati organizirati i provesti specijalni prijevoz na način da u najmanjoj mjeri ometa odvijanje prometa i sigurnost te da budu ekonomični.

Međunarodni otpremnik također mora poznavati Zakone, pravilnike i propise kojima je specijalni prijevoz reguliran kako bi osigurao glatko i uspješno izvođenje specijalnog prijevoza. Stručnost međunarodnog otpremnika osigurava precizno planiranje ruta, optimizaciju rasporeda i koordinaciju s relevantnim agencijama i sudionicima.

Specifičnost organizacije cestovnog prijevoza specijalnog tereta je potreba za posebnim planiranjem, opremom i koordinaciju između različitih sudionika prijevoza. Specijalni prijevoz obuhvaća prijevoz tereta s neobičnim, odnosno, velikim dimenzijama. Uz specijalne prikolice i šasija, specijalni prijevoz zahtjeva i pravovremeno dobivanje potrebnih dozvola.

INCOTERMS termini u cestovnom prometu definiraju odgovornost i obaveze, kao i troškove i rizike koji se mogu pojaviti za vrijeme prijevoza. INCOTERMS-i pomažu međunarodnim trgovcima da se kvalitetnije organiziraju, smanje nesporazume, te da se osigura uspješno obavljanje prijevoza.

Iz prakse špediterskog poslovanja tvrtke „Manšped d.o.o.“, tijekom organizacije specijalnog prijevoza ne razlikuje se mnogo od organizacije redovitog tereta. Razlika u organizaciji je u zakonskim regulativama i ograničenjima zbog dimenzija tereta. Otpremnik preuzima veliku odgovornost tijekom organizacije specijalnog prijevoza zbog ishodovanja dozvole koja je potrebna za provedbu cestovnog prijevoza specijalnog tereta. Osim ishodovanja dozvole, otpremnik mora komunicirati sa svim ostalim subjektima u prijevozu (prijevoznik, carinska služba, Hrvatske ceste i primatelj tereta), te ispuniti i pripremiti sve ostale navedene dokumente.

Posao otpremnika je složen i vrlo odgovoran u slučaju otpreme, odnosno dopreme i prijevoza kod bilo koje vrste tereta, postaje kompleksniji kod specijalnog prijevoza zbog zakonskih ograničenja te prikazanih dokumenata i dozvola koje se moraju ishoditi tijekom postupka organizacije specijalnog prijevoza.

LITERATURA

1. KNJIGE

- 1) Stanković, R., Šafran, M., „Tehnika špedicije“, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb 2002.
- 2) Golac B., „Organizacija i tehnika prijevoza tereta u cestovnom prometu“, Zagreb, Škola za cestovni promet, 2007.
- 3) Aržek, Z., Transport i osiguranje, Fakultet za vanjsku trgovinu, Zagreb, 2008.

2. WEB STRANICE

- 1) Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, „Propisi“, online: <https://mmpi.gov.hr/promet/cestovni-promet-124/propisi-8270/8270> (15.07.2023.)
- 2) Ministarstvo financija, Carinska uprava, Republika Hrvatska, - Incoterms <https://carina.gov.hr/print.aspx?id=3620&url=print> (16.07.2023.)
- 3) Ministarstvo financija, Carinska uprava, Republika Hrvatska, - Carinsko postupanje; <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/carinsko-postupanje/upute-za-postupanje/3514> (16.07.2023.)
- 4) DHL Hrvatska, „Pravila za INCOTERMS 2020.“, online: <https://www.dhl.com/hr-hr/home/teret/centar-za-pomoc-za-posiljke-u-europskom-cestovnom-i-zeljeznicom-prijevozu/incoterms-2020-rules.html>, (20.07.2023.)
- 5) Željeznička tehnička škola Moravice, nastavni materijal, online: <http://ss-zeljeznickatehnicka-moravice.skole.hr/upload/ss-zeljeznickatehnicka-moravice/newsattach/164/Prijevoz%20tereta.pdf>, (19.07.2023.)

3. PRAVILNICI

- 1) *Pravilnik o izvanrednom prijevozu*, Narodne novine Republike Hrvatske, Zagreb, NN 92/2018.

4. OSTALI IZVORI:

- 1) Popratna dokumentacija i informacije tvrtke „Manšped d.o.o.“, online: <https://mansped.hr/>, (01.08.2023.)
- 2) Poletan Jugović, T.: nastavni materijal iz e - kolegija „Međunarodno otpremništvo“, objavljen na platformi za e-učenje – Merlin, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet, ak. god. 2022/2023.

KAZALO KRATICA

INCOTERMS – pravila Međunarodne trgovačke komore o upotrebi domaćih i međunarodnih trgovinskih termina

EXW – „franko tvornica“

FCA – „franko prijevoznik“

FAS – „franko uz bok broda“

FOB – „franko brod“

CFR – „cijena s vozarinom“

CIF – „cijena sa osiguranjem i vozarinom“

CPT – „vozarina plaćena do“

CIP – „vozarina i osiguranje plaćeni do“

DDP – „predano ocarinjeno“

DPU – „predano na mjesto istovareno“

DAP – „predano na mjesto“

POPIS SLIKA

Slika 1. Prikaz INCOTERMS termina	6
Slika 2. Prikaz prijevoznog procesa	9
Slika 3. Oznake vozila izvanrednog prijevoza	18
Slika 4. Način označavanja vangabaritnih tereta	19
Slika 5. Oznaka duljine vozila	20
Slika 6. Označavanje jednostavne pratnje	21
Slika 7. Znak "opasnost na cesti"	21
Slika 8. Svjetlosna signalna ploča	22
Slika 9. Dimenzija tereta	27
Slika 10. Skica prijevoznog sredstva s teretom	27
Slika 11. Obrazac izjave pošiljatelja o teretu	31
Slika 12. Obrazac o imenovanju vođitelja izvanrednog prijevoza	32
Slika 13. Obrazac izjave o osposobljenosti izvršitelja specijalnog prijevoza	32
Slika 14. Obrazac izjave o odgovornosti podnositelja zahtjeva za dozvolu	33

POPIS DIJAGRAMA

Dijagram 1. Tijek organizacije specijalnog prijevoza	29
--	----